

ODGOVORI EVROPSKE KOMISIJE

NA POSEBNO POROČILO
EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

Sinergije med programom Obzorje 2020 ter evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi:

še niso v celoti izkoriščene

Vsebina

POVZETEK (odstavki I–IX).....	2
UVOD (odstavki 1–9).....	3
OBSEG REVIZIJE IN REVIZIJSKI PRISTOP (odstavki 10–13).....	5
OPAŽANJA (odstavki 14–78).....	5
ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA (odstavki 79–91).....	10
Priporočilo 1 – Izboljšanje sodelovanja med organi, vključenimi v upravljanje skladov ESI in okvirnih programov.....	11
Priporočilo 2 – Izkoriščanje potenciala podatkovnih zbirk za spodbujanje sinergij.....	11
Priporočilo 3 – Povečanje uporabe nadaljnjih sinergij.....	12
Priporočilo 4 – Izboljšanje pretoka informacij o projektih, ki so prejeli pečat odličnosti.....	12

V tem dokumentu so predstavljeni odgovori Evropske komisije na opažanja iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča v skladu s členom 259 [finančne uredbe](#), ki se objavijo skupaj s posebnim poročilom.

POVZETEK (odstavki I–IX)

Odgovori Komisije:

I. Program Obzorje 2020 in njegov naslednik Obzorje Evropa sta glavna programa Evropske unije, ki podpirata raziskave in inovacije. Njun končni cilj je ustvarjanje delovnih mest, krepitev gospodarske rasti, spodbujanje industrijske konkurenčnosti in povečanje privlačnosti Unije na področju raziskav in inovacij.

Tudi evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) so namenili znatna sredstva za podporo inovacijam in državam članicam ter za premostitev inovacijskega razkoraka.

Proračun Komisije, dodeljen za raziskave in inovacije v obdobju 2014–2020, izraža željo EU po naložbah v prihodnost Evrope.

II. Zbliževanje kohezijske politike in Obzorja Evropa je bilo v zadnjih letih pomembna prednostna naloga Komisije, zlasti pri pripravah na obdobje 2021–2027. Cilj je okrepiti učinek obeh politik z ustvarjanjem komplementarnosti, zlasti v manj razvitih in obrobni regijah. Spodbujanje celostnega pristopa in krepitev sinergij med tema ključnima instrumentoma EU (ter njunimi ustreznimi stebri in cilji politike) lahko koristita vsem vpletenim. Lahko se na primer spodbuja trajnosten in pameten regionalni gospodarski razvoj, hkrati pa se na splošno izboljšata inovacijski ekosistem EU in njegovo odzivanje na ključne družbene izzive ter razvijejo ključne strateške vrednostne verige.

S tem pristopom se ustvarjajo nove priložnosti za pomoč pri spodbujanju inovacij v vseh regijah ter za boljše vključevanje manj razvitih in obrobni regij v evropski raziskovalni prostor in evropski inovacijski ekosistem.

V. Od leta 2014 je v smernicah, ki jih je pripravila Komisija¹, že poudarjeno, da bo „prenos te nove realnosti učni proces, glede na to, da izvajanje skladov ESI poteka v skladu s pravili o deljenem upravljanju držav članic, medtem ko se podpora iz programov Obzorje 2020, COSME, Erasmus+ itd. dodeljuje na ravni EU (neposredno ali posredno s strani Komisije)“.

Komisija si v sodelovanju s proračunskimi organi prizadeva za več vidikov, namenjenih podpori močnejšim sinergijam, zlasti za obdobje 2021–2027, kot sta poenostavitev in uskladitev predpisov, povezanih s temi politikami. To je znak njene zavezanosti uresničevanju sinergij. Poleg tega so bili sprejeti nekateri ukrepi za spodbujanje sinergij. Komisija je objavila knjižico o primerih sinergij v preteklem programskem obdobju ter s spletiščem o pečatu odličnosti promovira primere shem, ki podpirajo pečat odličnosti, in imetnikov pečatov, ki prejemajo sredstva.

Kljub temu lahko boljše razumevanje ciljev politik EU na ravni držav članic prispeva k zagotavljanju boljše zasnove njihovih strateških dokumentov. Komisija priznava, da obstaja nekaj možnosti za izboljšanje sinergij in usklajenosti med cilji politik EU in programi na ravni EU in nacionalni ravni ter da je treba storiti več.

¹ Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, *Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes: guidance for policy-makers and implementing bodies* (Omogočanje sinergij med evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi, programom Obzorje 2020 ter drugimi raziskovalnimi, inovacijskimi in s konkurenčnostjo povezanimi programi Unije: smernice za oblikovalce politike in organe izvajanja), Urad za publikacije, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/84939>.

VI. V nedavni študiji² o prednostnem razvrščanju v okviru strategij pametne specializacije v EU je bilo ugotovljeno, da prednostna področja strategij S3 v EU večinoma temeljijo na sklopu objektivnih postopkov identifikacije, ki temeljijo na podatkih. To je pripeljalo do pristopov k prednostnemu razvrščanju v državah članicah/regijah EU, ki opredeljujejo omejen, vendar pogosto širok sklop prednostnih področij, usmerjenih v raziskave in razvoj ter zlasti teme, ki temeljijo na tehnologiji.

Komisija meni, da strategije pametne specializacije pogosto ustrezajo prednostnim področjem programa Obzorje, čeprav ni neposrednega sklicevanja nanje.

Širok spekter prednostnih nalog pametne specializacije ne omejuje nujno možnosti ustvarjanja sinergij.

VII. Medtem ko morajo vsi upravičenci do nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 določiti svoje načrte za nadaljnje izkoriščanje rezultatov raziskav, pa financiranja iz skladov ESI morda ne bodo vedno obravnavali ali izrecno navedli kot mehanizma za nadaljnje izkoriščanje rezultatov svojih raziskav. Samo po sebi ni problematično, če načrti za izkoriščanje niso odvisni od nadaljnjih subvencij iz proračuna EU.

Številni organi upravljanja uspešno izvajajo podpirne ukrepe za inovacije in tako ustvarjajo priložnosti za nadaljnje sinergije. Kljub temu bi morale tudi države članice dodatno okrepiti svoje notranje zmogljivosti, da bi čim bolj povečale priložnosti za večje sinergije.

VIII. Eden od ključnih sinergijskih instrumentov je pečat odličnosti, ki priznava vrednost predloga in drugim organom financiranja pomaga izkoristiti visokokakovostni postopek ocenjevanja Komisije.

Prejemnikom pečata odličnosti ni treba poročati o prejemu financiranja za svoje projekte iz drugih instrumentov financiranja. Zaradi tega Komisija ne more določiti natančnega zneska predlogov projektov, ki so prejeli tako financiranje, in je lahko višji od tistega, o katerem so prostovoljno poročali člani izkustvene skupnosti pečata odličnosti.

IX. Komisija sprejema priporočila.

UVOD (odstavki 1–9)

Odgovori Komisije:

01. Kot je navedeno v sporočilu Komisije³ o programu Obzorje 2020: „Raziskave in inovacije prispevajo k odpiranju novih delovnih mest, blaginji, kakovosti življenja in zagotavljanju globalnih javnih dobrin. Ustvarjajo znanstveni in tehnološki napredek, potreben za reševanje težav, s katerimi se sooča družba. [...] Raziskave in inovacije so [...] bile v središču strategije Evropa 2020 [...] za pametno, trajnostno in vključujočo rast.“

² Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: final report* (Študija o prednostnem razvrščanju v okviru strategij pametne specializacije v EU: končno poročilo), Urad za publikacije, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>.

³ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Obzorje 2020 – Okvirni program za raziskave in inovacije /* COM/2011/0808 konč. *.

Poleg tega sedanja Evropska komisija (2019–2024) to politiko ohranja v središču svojih političnih prednostnih nalog.⁴

03. Komisija poudarja splošno potrebo po razvoju sinergij z drugimi programi Unije, kot je skupni strateški okvir za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, ter s programom za konkurenčnost podjetij in MSP.

04. Uredba o vzpostavitvi programa Obzorje Evropa odraža tudi ta cilj: „Program [...] bi si moral prizadevati za sinergije z drugimi programi Unije, od same zasnove in strateškega načrtovanja programov pa vse do izbire projekta, vodenja, komuniciranja, razširjanja in izkoriščanja rezultatov ter spremljanja, revizije in upravljanja. [...] Z namenom izogniti se podvajanju in prekrivanju ter povečati finančni vzvod financiranja Unije in zmanjšati upravno breme za vložnike in upravičence bi morale biti mogoče spodbujati sinergije, zlasti z alternativnim, kombiniranim in kumulativnim financiranjem ter prerazporeditvami sredstev.“

Uredba o skupnih določbah⁵ (uvodna izjava 61) določa: „Sinergije med skladi EU in neposredno upravljanimi instrumenti bi bilo treba čim boljje izkoristiti. Olajšati bi bilo treba zagotavljanje podpore za operacije, ki so že prejele pečat odličnosti ali so bile sofinancirane iz Obzorja Evropa s prispevkom iz skladov. Na ravni Unije že ocenjeni pogoji pred podelitvijo znaka kakovosti „pečat odličnosti“ ali pred sofinanciranjem iz Obzorja Evropa ne bi smeli biti ponovno ocenjeni, če operacije izpolnjujejo omejen sklop zahtev, določenih v tej uredbi. To bi moralo tudi olajšati upoštevanje ustreznih pravil, določenih v Uredbi Komisije (EU) št. 651/2014.“

05. Zgoraj navedeni sklici poudarjajo pomen razvoja sinergij med politikami Evropske unije, kar so priznali ključni deležniki. V zvezi s tem je Komisija izdala smernice o priložnostih za povečanje sinergij med programom Obzorje Evropa in Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR). Dokument poudarja nove možnosti za sinergije in pojasnjuje praktično izvajanje organom upravljanja programov kohezijske politike, nacionalnim kontaktnim točkam v okviru Obzorja Evropa in nosilcem/predlagateljem projektov v okviru Obzorja Evropa. Poudarja skupno odgovornost vseh akterjev pri zagotavljanju uspeha.

07. Računsko sodišče poudarja zapletenost teh prizadevanj, saj se več vidikov (cilji, upravljanje, izvajanje in določanje prednostnih nalog) različnih instrumentov med seboj ne ujema popolnoma.

Program Obzorje 2020 je namenjen podpori odličnih raziskav in inovacij v skladu s členom 179 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Namen kohezijske politike je spodbujati in podpirati splošen skladen razvoj držav članic in njihovih regij v skladu s členom 174 PDEU, zlasti z zmanjševanjem regionalnih razlik. ESRR in Obzorje sta instrumenta EU, ki podpirata naložbe v raziskave in inovacije.

Zbliževanje kohezijske politike in Obzorja Evropa je bilo v zadnjih letih pomembna prednostna naloga Komisije, zlasti pri pripravah na obdobje 2021–2027. Cilj je okrepiti učinek obeh politik z ustvarjanjem komplementarnosti, zlasti v manj razvitih in obrobni regijah. Spodbujanje celostnega

⁴ POLITICAL GUIDELINES FOR THE NEXT EUROPEAN COMMISSION 2019-2024 (POLITIČNE USMERITVE NASLEDNJE EVROPSKE KOMISIJE ZA OBDOBJE 2019–2024) (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_en_0).

⁵ Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko; UL L 231, 30.6.2021, str. 159.

pristopa in krepitev sinergij med tema ključnima instrumentoma EU (ter njunimi ustreznimi stebri in cilji politike) lahko koristita vsem vpletenim.

OBSEG REVIZIJE IN REVIZIJSKI PRISTOP (odstavki 10–13)

Ni odgovorov Komisije.

OPAŽANJA (odstavki 14–78)

Odgovori Komisije:

14. Politike Komisije, ki so predmet revizije Evropskega računskega sodišča, sledijo ciljem, povezanim z regionalnim razvojem ter raziskavami in inovacijami. Te politike se večinoma izvajajo ločeno. Poudarek na razvoju sinergij je razmeroma nov korak naprej pri izvajanju navedenih politik. Komisija si od začetka programskega obdobja 2014–2020 dejavno prizadeva za spodbujanje sinergij. Vloga Komisije pri poenostavitvi in uskladitvi predpisov, povezanih z navedenimi politikami, je znak njene zavezanosti zagotavljanju uspešnega vzpostavljanja močnejših sinergij.

16. Komisija si stalno prizadeva, da bi različni programi Unije delovali skupaj in dosledno pri uresničevanju ciljev Evropske unije. Komisija ceni, da so njena prizadevanja za uskladitev uredb za obdobje 2021–2027 opažena.

Komisija meni, da so že skupna prizadevanja, ki so pripeljala do sprememb, uvedenih za obdobje 2021–2027, omogočila večjo ozaveščenost in vzajemno poznavanje ciljev in priložnosti, ki so sami po sebi imeli pozitiven vpliv.

19. Služba Evropskega parlamenta za raziskave je pokazala na kompleksnost teh prizadevanj. Dokument vsebuje nekaj vpogledov in pripomb o tem, kako nadaljevati in premagati težave, ki ovirajo napredek pri vzpostavljanju močnejših sinergij.

Službe Komisije tesno sodelujejo pri krepitvi priložnosti za sinergije z bolj usklajenimi pravili za obdobje 2021–2027 in upoštevanjem določb v vsej zadevni zakonodaji (Obzorje Evropa, kohezijska politika, uredba o splošnih skupinskih izjemah za državno pomoč). Službe trenutno sodelujejo pri zagotavljanju, da organi upravljanja ESRR ter deležniki na področju raziskav in inovacij izkoristijo priložnosti, ki jih novi večletni finančni okvir ponuja za ustvarjanje in povečanje različnih vrst sinergij. Nove možnosti so bile državam članicam, regijam in deležnikom že večkrat predstavljene. Poleg tega so od 5. julija 2022 na voljo nove smernice o priložnostih za čim večje sinergije med programom Obzorje Evropa in Evropskim skladom za regionalni razvoj⁶.

21. Čeprav obstajajo številni kraji in mehanizmi za izmenjavo med Komisijo ter nacionalnimi in regionalnimi deležniki, vključno s formalnim postopkom sodelovanja med Komisijo, državami članicami in ustreznimi deležniki med zakonodajnim postopkom ter poznejšim načrtovanjem

⁶ C(2022) 4747 final: SPOROČILO KOMISIJI Odobritev vsebine osnutka obvestila Komisije o sinergijah med programi ESRR in programom Obzorje Evropa, 5. julij 2022.

programov in izvajanjem instrumentov (npr. strateško načrtovanje programov, izkustvena skupnost pečata odličnosti), bi si bilo treba še naprej prizadevati za zagotovitev izvajanja sinergij (glej odgovor Komisije na odstavek 19).

OKVIR 1 – „Izkustvena skupnost pečata odličnosti“: pozitiven primer sodelovanja na več ravneh.

Člani izkustvene skupnosti pečata odličnosti so večinoma organi upravljanja ESRR, pa tudi drugi javni in zasebni organi s pooblastili za financiranje, zavezani izvajanju ukrepov, prijaznih pečatu odličnosti, ki so se odločili, da se bodo prostovoljno pridružili skupnosti. Danes ima skupnost približno 250 članov in deluje prek rednih srečanj, ki jim predseduje Komisija. Ima platformo skupnosti (SINAPSE), ki omogoča izmenjavo informacij in najboljših praks v zvezi s pečatom odličnosti.

24. Komisija že od zelo zgodnjih faz programa Obzorje 2020 meni, da bi boljše komuniciranje na nacionalni ravni lahko izboljšalo dosledno izvajanje programov EU.

To potrjuje točka 3.3 smernic iz leta 2014 („Ukrepi za nacionalne in regionalne organe, vključene v program Obzorje 2020 in druge ustrezne programe EU“). Ta točka se nanaša na potrebo različnih organov za izvajanje programov EU, kot so nacionalne kontaktne točke v okviru programa Obzorje 2020, Evropska podjetniška mreža itd., po sodelovanju z nacionalnimi organi upravljanja in ozaveščanju o možnostih kombinirane uporabe sredstev iz skladov ESI in programa Obzorje 2020.

Poleg tega priporoča organizacijo delavnic, na katerih bi se ustrezni organi upravljanja in organi, pristojni za raziskave in inovacije za pametno specializacijo, povezali s predstavniki različnih programskih odborov za programe Obzorje 2020, COSME itd., da bi zbrali zamisli o morebitnih sinergijah in uskladitvi odločitev o financiranju, redno izmenjevali informacije ter se vzajemno učili o stanju izvajanja raziskovalnih in inovacijskih strategij pametne specializacije (RI S3). Preučili bi lahko na primer morebitno alternativno financiranje/preusmeritev visokokakovostnih predlogov programa Obzorje 2020 z oceno nad pragom, za katere v okviru programa Obzorje 2020 ni bilo na voljo dovolj proračunskih sredstev.

26. Informacije o projektih, ki jih podpirajo okvirni programi, so na voljo na podatkovnem portalu programa Obzorje⁷ ter spletnih straneh CORDIS⁸, Kohesio⁹ in posameznih programov.

Poleg tega so podatki iz okvirnih programov objavljeni kot odprti podatki na uradnem portalu za evropske podatke „data.europa.eu“¹⁰, kar podpira preglednost, ponovno uporabo in povezovanje s strani vseh zunanjih deležnikov.

29. Komisija je razvila podatkovna in informacijska orodja za zagotavljanje enostavnih in preglednih informacij o upravičencih okvirnih programov za raziskave in inovacije (podatkovni portal programa Obzorje je dostopen tudi prek portala za financiranje in javne razpise¹¹) ter o kohezijski politiki EU (Kohesio), ki deluje od marca 2022.

Dostop do podatkov o programih za raziskave in inovacije, zlasti o programu Obzorje 2020, je javno dostopen. Za projekte na področju raziskav in inovacij v okviru programa Obzorje 2020 je Komisija poleg CORDIS zagotovila podatkovno zbirko eCORDA, ki je omejena na države članice, dokler leta 2018 ni začel delovati javni podatkovni portal programa Obzorje 2020 (in je bil leta 2021

⁷ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>

⁸ <https://cordis.europa.eu/>

⁹ <https://kohesio.ec.europa.eu/en/>

¹⁰ <https://data.europa.eu/si>

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

vklučen v podatkovni portal programa Obzorje). Podatkovni portal je na voljo na portalu za financiranje in javne razpise ter dostopen širokemu občinstvu.

Glej tudi odgovor na odstavek 31.

30. Podatkovne zbirke programa Obzorje in kohezijske politike imajo različno obliko, kar odraža razlike v pravnem okviru za te instrumente.

Težko je uvesti skupno in statično taksonomijo, tudi zaradi različnih področij uporabe instrumentov. Za strategije S3 ni treba, da se ti instrumenti določijo v okviru določene fiksne klasifikacije (npr. NACE, nomenklatura gospodarskih dejavnosti), ampak so določeni v krajevnem procesu podjetniškega odkrivanja od spodaj navzgor.

31. Mehanizmi poročanja in spremljanja za sklade ESI so v skladu z zakonodajnimi zahtevami ter se štejejo za primerne za spremljanje politik.

Komisija meni, da čeprav obe podatkovni zbirki nista interoperabilni, obstoječe funkcije do neke mere že omogočajo opredelitev ustreznih informacij.

Zlasti Kohesio dejansko omogoča identifikacijo vseh projektov na področju raziskav in inovacij, ki se financirajo iz Kohezijskega sklada, in sicer s filtriranjem polja z ukrepi. Velika večina (> 85 %) skupnih naložb, povezanih s strategijo S3, je skoncentrirana na nekaj polj z ukrepi.

Uporabniki lahko ta tematski filter kombinirajo z dodatnimi (npr. država, program, sklad), da izboljšajo svoje iskanje in pridobijo seznam projektov na področju raziskav in inovacij ter vpogled v geografsko pokritost in podrobne informacije o povezanih upravičencih.

Poleg tega Kohesio uporablja funkcije semantičnega iskanja, ki jih poganja umetna inteligenca, kar uporabnikom omogoča odkrivanje projektov na področju raziskav in inovacij na posebnih področjih, ki niso neposredno zajeta v zgoraj navedenih poljih z ukrepi (npr. raziskave raka).

Namen sedanjih prizadevanj je razvrstiti naslov in opis projekta v skladu z besednjakom, ki ga nadzoruje EuroVoc in vzdržuje Urad za publikacije. Ta korak bo dodatno izboljšal možnost iskanja podatkov, vključenih v Kohesio.

Poleg tega CORDIS že izpolnjuje zahteve glede klasifikacije v skladu z besednjakom EuroSciVoc, kar omogoča določeno raven preslikave podatkov v podatkovno zbirko Kohesio.

Komisija priznava, da je treba izboljšati obstoječe podatkovne okvire, možnosti iskanja in preslikave podatkov, spremljanje sinergij in spodbujanje primerov dobre prakse.

32. Komisija in nacionalni organi se večinoma osredotočajo na izvajanje politik, za katere so pristojni. Spremljanje sinergij prav tako ni bilo del regulativnih zahtev za spremljanje v skladu z uredbo o skupnih določbah.

33. Komisija si nenehno prizadeva za boljše izvajanje svojih politik. Zato je za ta cilj ključnega pomena boljša zasnova postopka spremljanja. Pomembno je tudi, kako se ustrezne informacije zajamejo v postopek odločanja.

V zvezi s tem mora zajetje informacij za sklep o izvajanju programa (spremljanju) temeljiti na praktičnih ureditvah za olajšanje postopka, ne da bi se upravičencem programov naložilo pretirano breme. Pravni okvir za sistem spremljanja skladov kohezijske politike ne predvideva obveznega in sistematičnega poročanja organov upravljanja o uporabi pečatov odličnosti.

Prav tako ni vzpostavljenega sistema spremljanja za predloge pečata odličnosti, saj so ti dejansko zunaj postopka spremljanja projektov „Obzorja“.

V primerjavi z Obzorjem 2020 bo zbranih več informacij o nadaljnjem spremljanju rezultatov projektov v okviru Obzorja Evropa zaradi njegovega okvira poročanja ter storitev in orodij, ki so upravičencem na voljo v okviru strategije za razširjanje in izkoriščanje rezultatov programa Obzorje, kot sta projekt za spodbujanje rezultatov programa Obzorje in platforma za rezultate programa Obzorje.

34. Pri tem vidiku programov ni mogoče zanemariti vloge nacionalnih organov.

36. Komisija je sprejela več ukrepov, kot je navedlo Evropsko računsko sodišče.

Smernice za sinergije, ki so bile izdane v zelo zgodnji fazi izvajanja programa Obzorje 2020, so ključni dokument za ta namen.

Kar zadeva instrument za podporo politikam, dejavnosti vzajemnega učenja niso namenjene združevanju vseh držav članic. Razširjanje rezultatov take razprave v korist drugih držav je zagotovljeno s poročili in delavnicami, ki predstavljajo sklepe in so na voljo na spletišču instrumenta za podporo politikam.

Komisija je organizirala tudi številne delavnice na nacionalni in regionalni ravni ali sodelovala na njih, da bi na zahtevo lokalnih ali nacionalnih organov predstavila sinergije.

41. Organi na nacionalni ravni, pristojni za upravljanje programov EU, imajo ključno vlogo pri oblikovanju svojih strateških ukrepov in njihovem uspešnem izvajanju.

47. Države članice/regije EU so opredelile omejen, vendar pogosto širok sklop prednostnih področij, usmerjenih v raziskave in razvoj ter zlasti teme, ki temeljijo na tehnologiji. Vendar pa velikost prednostnega področja ne omejuje nujno možnosti ustvarjanja sinergij.

51. Komisija ponovno poudarja pomen krepitve zmogljivosti v nacionalnih upravah za podporo potencialnim upravičencem v fazi prijavljanja na postopke za dodelitev nepovratnih sredstev, saj bistveno prispeva k uspešnemu izvajanju programov Unije (na nacionalni ravni).

SKUPNI ODGOVOR NA ODSTAVKE 56 DO 63:

Komisija priznava pomen podpiranja nadaljnjih sinergij kot možnega mehanizma za nadaljnje razširjanje in izkoriščanje rezultatov tistih raziskovalnih projektov, ki lahko pomembno vplivajo na socialno-ekonomski razvoj ozemlja.

64. Primer interoperabilnosti informacij, ki izhajajo iz neposredno upravljanjanih programov za raziskave in inovacije, kot sta programa Obzorje 2020 in Interreg, financiran iz ESRR, je bila vzpostavitev orodja za evidentiranje sinergij med programoma Obzorje 2020 in Interreg (orodje za povezovanje), ki je bilo uvedeno kot nadaljevanje potrebe, izražene po začetku izvajanja poskusnega razpisa za izkoriščanje prednosti programa Interreg Srednja Evropa. To orodje je javno dostopno na portalu za financiranje in javne razpise (glej odgovor na odstavek 29). Sprejemajo se nadaljnji ukrepi za obogatitev podatkovne zbirke keep.eu¹² o programu Interreg, ki jo upravlja

¹² <https://keep.eu/>

Interact, s trajnimi identifikatorji udeležencev, kot je koda PIC, kar bo v prihodnosti okrepilo vidik sinergij v obeh programih.

69. Pečat odličnosti je bil prvič uveden v okviru programa Obzorje 2020 in okrepljen v okviru programa Obzorje Evropa. Uporaba pečata odličnosti v programih kohezijske politike se namerava še naprej spodbujati v okviru krepitve sinergij med okvirnimi programi za raziskave in inovacije ter Evropskim skladom za regionalni razvoj (ESRR).

71. Čeprav v uredbi o skupnih določbah iz leta 2013 in operativnih programih, sprejetih pred začetkom pobude o pečatu leta 2015, ni sklicev na pečat odličnosti, si Komisija prizadeva zbrati informacije o nacionalnih/regionalnih shemah podpore za pečat, ki so jih vzpostavili člani izkustvene skupnosti. Vendar je priprava poročila prostovoljna. Samo za pečat odličnosti v okviru Pospeševalca EIC/instrumenta za MSP, faza 2, so bila predložena poročila o 15 shemah podpore v 11 državah. Enako število shem je bilo vzpostavljenih za pečat odličnosti v okviru ukrepov Marie Skłodowske-Curie. Vendar pa Komisija nima natančnih podatkov o številu projektov pečata odličnosti, ki so bili na koncu financirani.

72. Kar zadeva tri projekte povezovanja, čeprav ukrepi za zagotavljanje podpore za pečat odličnosti niso bili vključeni v operativne programe, je Komisija seznanjena z njihovo uporabo v okviru ESRR.

74. Od začetka pobude „pečat odličnosti“ je Komisija sprejela več ukrepov za izboljšanje uporabe projektov s pečatom odličnosti. Eden od primerov je sprememba uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki državam članicam omogoča izvajanje nekaterih ukrepov pomoči (vključno s financiranjem projektov s pečatom odličnosti) brez predhodne priglasitve.

To je omogočilo uvedbo poenostavitev, ki so po mnenju organov upravljanja ključne za izvajanje sinergij: neposredno podpiranje pečatov (tj. brez nove ocene kakovosti raziskav in inovacij iz predloga) ter uporaba kategorij, najvišjih zneskov in metod za izračun upravičenih stroškov v okviru programa Obzorje Evropa. To preprečuje podvajanje prizadevanj upravičencev in organov upravljanja pri predložitvi, ocenjevanju in izbiri operacij za podporo ESRR.

75. V uredbah o kohezijski politiki za obdobje 2014–2020 in za obdobje 2021–2027 je kot splošno pravilo določeno, da se podpirajo le naložbe v MSP, saj je podpora za mala in srednja podjetja politična prednostna naloga Unije.

Podobno kot za obdobje 2014–2020 uredbe za obdobje 2021–2027 določajo izjemo za naložbe v podjetja, ki niso MSP, kadar se take naložbe izvedejo v sodelovanju z MSP v raziskovalne in inovacijske dejavnosti.

Pomanjkanje podpore podjetjem v težavah je še en temelj politike, ki temelji na dobrem finančnem poslovanju. Odstopanja od splošnega pravila so bila odobrena samo po pandemiji COVID-19, kar je omogočilo podporo podjetjem v težavah, če je bila ta odobrena v skladu z začasnim okvirom za državno pomoč, vzpostavljenim za obravnavanje izjemnih okoliščin, ali v okviru *de minimis*.

SKUPNI ODGOVOR NA ODSTAVKA 76 IN 77:

Mehanizem samodejnega obveščanja o vseh vrstah podeljenih pečatov odličnosti bi bilo morda težko razviti, stroški pa bi lahko preseglj korist. Komisija kljub temu preučuje tak prihodnji razvoj za pečat odličnosti EIC.

Medtem organi upravljanja in drugi zainteresirani organi financiranja na zahtevo prejmejo popolne informacije o predlogih projektov s pečatom odličnosti v svoji državi/regiji, za katere je bilo dano soglasje. Te informacije so od leta 2015 na voljo tudi članom izkustvene skupnosti prek platforme skupnosti (SINAPSE). Vendar vsi organi upravljanja niso člani izkustvene skupnosti, saj registracija ni obvezna.

Od leta 2015 so na posebnem spletišču o pečatu odličnosti na voljo podrobne informacije o pobudi, kako jo uporabljati, in o možnostih financiranja ter informacije za organe financiranja. Na spletišču je na voljo namenski poštni predal za odgovore na morebitna vprašanja.

Komisija na javnem podatkovnem portalu programa Obzorje zagotavlja zbirne podatke o predlogih projektov, ki jim je bil dodeljen pečat odličnosti.

78. Komisija na vsakem sestanku izkustvene skupnosti spodbuja organe upravljanja, naj izmenjajo svoje nacionalne ali regionalne najboljše prakse in razpravljajo o vprašanih glede izvedbe. Komisija ima informacije tudi o drugih državah članicah, ki so vzpostavile sisteme za zagotavljanje optimalnega pretoka informacij o pečatu odličnosti.

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA (odstavki 79–91)

Odgovori Komisije:

SKUPNI ODGOVOR NA ODSTAVKA 79 IN 80:

Komisija priznava možnosti za nadaljnje izboljšave pri izvajanju nadaljnjih sinergij, vendar ugotavlja, da so bile priložnosti za sinergije med programom Obzorje Evropa in programi kohezijske politike v obdobju 2021–2027 močno okrepljene z bolj usklajenimi pravili v vsej zadevni zakonodaji (Obzorje Evropa, kohezijska politika, uredba o splošnih skupinskih izjemah za državno pomoč), ki so zasnovana tako, da zagotavljajo dodano vrednost Unije, preprečujejo prekrivanja ter si prizadevajo za čim večjo učinkovitost in upravno poenostavitev. Cilj ESRR na področju raziskav in inovacij je podpirati raziskave, ki so blizu trgu, in uporabo rezultatov raziskav (vključno s tistimi, ki izhajajo iz projektov programa Obzorje). To je glavni pogoj za izvajanje nadaljnjih sinergij.

Komisija poudarja, da ustrezne pravne podlage ne zahtevajo sistematičnega spremljanja sinergij. Kljub temu je Komisija opredelila in spodbujala nekatere dobre prakse, kot je zbirka primerov („EU funds working together for jobs & growth“ (Sredstva EU skupaj za delovna mesta in rast)). Primeri sinergij med okvirnimi programi za raziskave in inovacije (Obzorje 2020) ter evropskimi strukturnimi in investicijskimi skladi (skladi ESI) vključujejo razširjanje informacij o poskusnem razpisu Interreg Srednja Evropa „Izkoriščanje prednosti z usklajevanjem“.

81. Komisija meni, da njene glavne službe, pristojne za okvirne programe za raziskave in inovacije ter sklade ESI, tj. GD za raziskave in inovacije ter GD za regionalno in mestno politiko, dobro sodelujejo tako formalno kot neformalno, v primeru izkustvene skupnosti pečata odličnosti pa vključujejo tudi deležnike, odgovorne za oblikovanje in izvajanje programov na nacionalni in regionalni ravni. Vendar se lahko še naprej spodbuja sodelovanje na nacionalni ravni med organi, odgovornimi za izvajanje programov ali pomoč pri njihovem izvajanju.

Priporočilo 1 – Izboljšanje sodelovanja med organi, vključenimi v upravljanje skladov ESI in okvirnih programov

Komisija sprejema priporočilo.

Komisija priznava pomen in dodano vrednost izboljšanja sodelovanja med organi držav članic z odgovornostjo za politiko na področju raziskav in inovacij ter operativno odgovornostjo ter nacionalnimi organi upravljanja programov kohezijske politike, pristojnimi za raziskave in inovacije. Zbliževanje teh skupnosti bo pripomoglo k ustvarjanju in spodbujanju povezav ter izmenjave znanja in praks.

82. Komisija meni, da je pomembno olajšati dostop do informacij o projektih in upravičencih, ki jih podpirajo njeni skladi in instrumenti. Z vidika ESRR pred kratkim vzpostavljena podatkovna zbirka Kohesio (marec 2022) vsebuje celovite in posodobljene informacije o projektih in upravičencih, ki jih podpira kohezijska politika. V interoperabilni obliki združuje, standardizira in ponovno objavlja informacije, ki jih organi upravljanja objavijo na seznamu operacij.

Podatkovni portal programa Obzorje vključuje podrobne podatke o financiranih projektih in njihovih upravičencih.

83. Čeprav Komisija priznava potrebo po izboljšanju obstoječih podatkovnih okvirov, možnosti iskanja in preslikave podatkov, meni, da interoperabilna podatkovna zbirka s skupno in statično taksonomijo trenutno ni potrebna za zagotavljanje ustrezne funkcionalnosti, na primer za iskanje po podatkovnih zbirkah ali preslikovanje podatkov. Komisija meni, da funkcije obstoječih podatkovnih zbirk omogočajo identifikacijo ustreznih informacij.

84. Komisija meni, da je pomembno spremljati uporabo obstoječih sinergijskih mehanizmov. V nekaterih primerih je to samo po sebi težko, tudi zato, ker so ustrezne informacije na voljo le na ravni držav članic. Pravna zahteva za poročanje ne obstaja, vendar Komisija prostovoljno preučuje pristope k zbiranju ustreznih informacij, kot je podatkovni portal o pečatu odličnosti.

Tudi brez sistematičnega spremljanja je Komisija lahko opredelila in spodbujala primere dobre prakse. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/seal-excellence_en

Komisija stalno sodeluje pri dejavnostih za ozaveščanje (prek spletišča pečata odličnosti, kanalov družbenih medijev, nacionalnih kontaktnih točk in evropske podjetniške mreže) ter spodbujanje koncepta sinergije na različnih ciljnih dogodkih (npr. delovna skupina za raziskave, evropski teden regij in mest).

Priporočilo 2 – Izkoriščanje potenciala podatkovnih zbirk za spodbujanje sinergij

Komisija sprejema priporočilo.

Komisija priznava, da je treba izboljšati obstoječe podatkovne okvire, možnosti iskanja in preslikave podatkov, spremljanje sinergij in spodbujanje primerov dobre prakse.

85. Da bi podprla močnejše sinergije, je Komisija 5. julija 2022 objavila Obvestilo Komisije o sinergijah med programom Obzorje Evropa in programi ESRR (v nadaljnjem besedilu: smernice za

sinergije)¹³, s čimer je okrepila strokovno znanje in zmogljivosti deležnikov za izvajanje novih priložnosti.

86. Komisija je julija 2022 začela izvajati sklop dogodkov in delavnic za razširjanje informacij, da bi deležnikom v državah članicah pojasnila nove „smernice za sinergije“. Te dejavnosti se bodo nadaljevale v prihodnjih mesecih.

87. V nedavni študiji¹⁴ o prednostnem razvrščanju v strategijah pametne specializacije v EU je bilo ugotovljeno, da prednostna področja strategij S3 v EU večinoma temeljijo na objektivnih postopkih identifikacije, ki temeljijo na podatkih. To je pripeljalo do pristopov k prednostnemu razvrščanju v državah članicah/regijah EU, ki opredeljujejo omejen, vendar pogosto širok sklop prednostnih področij, usmerjenih v raziskave in razvoj ter zlasti teme, ki temeljijo na tehnologiji. Vendar pa velikost prednostnega področja ne omejuje nujno možnosti ustvarjanja sinergij.

90. Vsi upravičenci do nepovratnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 morajo določiti svoje načrte za nadaljnje izkoriščanje rezultatov raziskav, financiranja iz skladov ESI pa morda ne obravnavajo vedno kot mehanizma za nadaljnje izkoriščanje rezultatov svojih raziskav. To samo po sebi ni problematično, če načrti za izkoriščanje niso odvisni od nadaljnjih subvencij iz proračuna EU.

Majhno število sklicev na ESRR je tudi posledica dejstva, da je težko za več let vnaprej opredeliti, kateri skladi bodo uporabljeni.

Priporočilo 3 – Povečanje uporabe nadaljnjih sinergij

Komisija sprejema priporočilo.

Priporočilo 4 – Izboljšanje pretoka informacij o projektih, ki so prejeli pečat odličnosti

Komisija sprejema priporočilo in bo izboljšala pretok informacij o projektih, ki prejemajo pečat odličnosti.

¹³ Glej odgovor na odstavek 19.

¹⁴ Evropska komisija, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: final report* (Študija o prednostnem razvrščanju v okviru strategij pametne specializacije v EU: končno poročilo), Urad za publikacije, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>.